

и накупяла злоба, заседнали у селянина. За това състояние на последния е присъща и най-обяснима разкъсаната реч, недоизказването, дори брътвежът и ругатията („Дий, краста. .“). И тук формата е яко свързана с вложената идея. Така Яворов показва още в ранните си творчески прояви рядко разбиране на майстор-художник за съотношение между форма и съдържание и за връзка между тях. Това проличава и в типичната за народа образност и неподправеност било при описване на тревожното състояние на сиромасите селяни при вида на бирника („тресе ги треска“), било в изразите, влезли в пословиците: „Не взема само от голо риза, дете от майка.“

Ботев внесе в поезията си груби, дори вулгарни думи и изрази, когато изобличаваше в своите сатири омразните му институти и среди или в гневния си бунт срещу потисници и „чорбаджии-изедници“. И в „Хайдути“, и в „Патриот“, „В механата“ и „Елегия“ и др. стихотворения се срещат крайно непригодни за поезия стилни средства, но в стиха на Ботев, в неговия гневен патос те не само че намират оправдание, но се явяват като необходимост.

И не е чудно, че Яворов, силно повлиян от Ботев, в първите си стихотворения, съзнателно или не, се домогва и до патоса му, а и до наподобяване на силно изразните му средства. Така бихме обяснили смелостта на младия поет, който тепърва ще печели име в друго време, много по-късно от Ботевото, да употребява думи и изрази, които с натурализма си не са по-слаби, а някъде дори надминават подобни у Ботев. Но вън от тази връзка, която не случайно може да дирим между Ботев и Яворов, последният показва и здравия метод, който той още в началото на творчеството си следва: в стремежа си да покаже селянина такъв, какъвто е, какъвто са го направили оскудията и безпразният му тегловен живот, той го представя с неговия груб ругателен език, с всекидневния му жаргон. А за читателя идват в добре сполучено единство и съчетание картината на селския непосилен, убийствен труд и сухият хляб и лучецът — единствена храна, и бирникът, който чака да смъкне последната риза, и кръчмата, и неизбежните ругатни.

Груби са наистина за поезията „кратуна проста“, „краста“ (у Ботев също — „красти“), употребявана дума за добитък, и вмъкването на „гад“ (дума, която е употребена в първата редакция на стихотворението, а после е заменена с „въшки“, с което изразно средство селянинът често си служи, когато говори за безпаричието си и когато се иска от него невъзможното. Селянинът обръща насмешката и иронията към себе си, с което показва до какво състояние е достигнал. Това е всекидневието за голяма част от хората в нашето село по онова време, това е не орис и зла съдба, а действителност, която селянинът ясно разбира от кого е причинена. И досадата, която изпитва, която прелива в мъка, извиква у читателя съчувствие; нему става също никак си болно. Стихотворението въздейства и с елегичния си тон, и с ропота на селянина, и с видимо уловимия протест на поета срещу социалните неправди.